

Pohoršující zvěst kříže

Galatským 5:2-12

Martin Hýsek

10. ledna 2016

List Galatským se týká zejména judaizujících učitelů, kteří se objevili v první církvi a hlásali, že pohané, tedy ne-židé, chtějí-li být spaseni, musí dodržovat židovské ceremonie, zejména nechávat se obřezat (viz Sk. 15:1). Galatští křesťané byli pohanského původu, a na nějakou dobu těmto židovským učitelům podlehli. Apoštol Pavel, který jim jako první hlásal evangelium, to však tak nemohl nechat, protože tito židovští učitelé svou zvěstí podkopávali celé evangelium, a proto napsal tuto epistolu, dopis.

V našem oddíle apoštol Pavel argumentuje, že ten, kdo se chce spoléhat na obřízku, tak ztratí vše, protože se tím zbavuje Pána Ježíše Krista. Kdo se takto nechává obřezat, je logicky nucen dokonale dodržet celý Mojžíšův zákon, jehož je obřízka částí. Nemůžeme se pro svou spásu spoléhat na naplnění jen části Zákona. (Stejný princip platí i pro lidské zákony.) Jenže naplnění Zákona je pro hříšného člověka nemožné, a proto ze Zákona nemůže být před Pánem Bohem nikdo ospravedlněn. Ospravedlněním rozumíme Boží deklaraci, že ten nebo onen je v Jeho očích považován za bezúhonného člověka, který proto může jít do nebe. Je to opak odsouzení, které deklaruje, že ten či onen je podle Božího zákona vinen a zaslouží si jít do pekla. Takže tito Galatští podlehli dojmu, že bez obřízky se nebudou moci dostat do nebe, a proto se na ni začali spoléhat.

Pavel zdůrazňuje, že to je bludná cesta, že on sám nic takového nehlásal a že Galatští toto učení původně nepřijali. Stali se křesťany tím, že uvěřili, ne, že se nechali obřezat, a bylo to tak správně. O tom hovoří v. 7, „*běželi jste dobře.*“ Pak se vymezuje proti těm, kteří tyto nové, judaistické myšlenky hlásali, že nejsou posláni od Pána Boha, a že budou trpět soud. Apoštol v 11. verši zdůrazňuje, že on není jako oni: „*Káži-li také obřízku, i pročež protivenství trpím?*“ Ve Skutcích bychom mohli mnoho číst o tom, jaké těžkosti a pronásledování Pavel musel snášet ze strany Židů. Kdyby hlásal obřízku, Židé by neměli důvod jej pronásledovat, protože by šířil to, za čím oni sami stáli. Na jeho zvěsti by tak nezůstalo nic pohoršujícího, a pohoršení kříže by bylo vyprázdněno, zmařeno (jak apoštol píše dále). Tolik tedy, abychom rozuměli kontextu, ve kterém se nachází náš hlavní text.

I když náš text netvoří jádro celého oddílu, ale je spíše doplňujícím argumentem, který potvrzuje hlavní myšlenku, nese v sobě důležité poselství. Vidíme, že evangelium, které apoštol Pavel přinášel, v sobě mělo něco pohoršujícího, něco, co mnozí nemohli překousnout. (V originále je použité velmi povědomé slovo – skandalon, z něhož máme odvozen termín 'skandál'.) A pohoršující byla právě ta část jeho zvěsti, kterou obzvlášť vehementně hájil a na kterou dával

zvláštní důraz. Velmi zjevně nehodlal od oné pohoršující částí evangelia ustoupit, i když by se díky tomu vyhnul dalšímu pronásledování ze strany Židů. Bylo to příliš podstatné, příliš zásadní na to, aby to mohl obětovat. Evangelium se musí hlásat v plnosti, i když je to pro lidi kamenem úrazu. A to, že evangelium o ukřižovaném Kristu skutečně pohoršuje, nečteme jen v listu Galatským. „*Nebo když v moudrosti Boží svět nepoznal skrze moudrost Boha, zalíbilo se Bohu skrze bláznové kázání spasiti věřící, poněvadž i Židé zázraků žádají, i Řekové hledají moudrosti. Myť pak kážeme Krista ukřižovaného, Židům zajisté pohoršení, a Řekům bláznovství, ale povolaným, i Židům i Řekům, Krista, Boží moc a Boží moudrost.*“ (1. Kor. 1:21-24)

Ovšem proč apoštol píše, že Kristův kříž pohoršuje? Někdo by řekl, že tomu tak není. Lidé – i nevěřící – když vidí v římskokatolických kostelích krucifixy (kříže s visícím Kristem) a obrazy ukřižování, tak nejsou uraženi. Někdo by řekl, že to, jak se Pán Ježíš nechal ukřižovat, mu naopak imponuje jako krásný příklad sebeobětování se pro druhé, hodný následování. Dají se tedy Pavlova slova v listu Galatským, která se podle kontextu vztahují k Židům té doby, vztáhnout univerzálně na celé lidstvo všech dob? Abychom si na to mohli odpovědět, musíme se ptát, co přesně Židé shledával na evangeliu tak pohoršující, co jim bylo kamenem úrazu.

Apoštol Pavel hlásal o Pánu Ježíši, že je tím zaslíbeným Mesiášem (Kristem, Pomazaným), Zachráncem, kterého Pán Bůh zdávna zaslíbil. Židé věřili, že tento Mesiáš přijde, a očekávali ho. V tom nebyl problém. Problém byl v tom, jakého Mesiáše očekávali, a jakého Mesiáše hlásal Pavel. Ten jasně a nepokrytě zvěstoval: „*Kristus Ježíš přišel na svět, aby hříšné spasil.*“ (1. Tim. 1:15) A těmi hříšnými myslel všechny lidi bez rozdílu, Židy i pohany, jak jasně čteme v listu Římanům: „*Neboť není rozdílu. Všickniť zajisté zhřešili, a nemají slávy Boží.*“ (Řím. 3:23) „*Nebo jsme [již] prve dokázali toho, že jsou, i Židé i Řekové, všickni pod hříchem.*“ (Řím. 3:9) Pavel jasně hlásal, že spasení, záchrana před hříchem a peklem, jsou možné jen skrze Mesiáše Ježíše, což platí jak pro Židy, tak pro pohany. A z toho jasně vyplývalo, že obřízka a další židovské ceremonie, na kterých si Židé tak zakládali, nejsou nutné.

Představa tehdejších Židů o Mesiáši byla však velmi rozdílná. Jelikož byli v té době pod římskou nadvládou, očekávali, že Mesiáš přijde především jako politický vůdce, který vyžene Římány, obnoví samostatný židovský stát, kterému bude vládnout jako král, a skrze tuto vládu bude Izrael zveleben nade všechny ostatní národy. Představa trpícího Mesiáše, natožpak Mesiáše umírajícího na kříži, mezi nimi příliš nerezonovala. Nevníмали též tak silně potřebu vykoupení a odpuštění hříchů, protože rabíni učili, že člověk se může hříchu zbavit svým vlastním úsilím, zejména studiem Zákona a dobrými skutky. Navíc si zakládali na tom, že jsou potomky Abrahamovými, a proto mají automaticky podíl na smlouvě mezi Hospodinem a Abrahamem, jejíž pečetí byla právě obřízka. Podle rabínů dokonce Abraham sedí před pekelnými branami, aby zajistil, že se tam žádný obřezaný Izraelita nedostane. Oni vlastně vykoupení ve svých očích

nepotřebovali.

Pán Ježíš Kristus byl proto zcela jiným Mesiášem, než většina Židů očekávala. On sám jasně osvědčil, že obřízka ani příbuznost Abrahama nikomu nepomůže, pokud nebude činit pokání a neuvěří v Něho. Když mu Židé namítali, že jejich otec je Abraham (s podtextem, že jdou tedy takřka automaticky do nebe), odpověděl jim: „*Kdybyste synové Abrahamovi byli, činili byste skutky Abrahamovy. (...) Vy z otce d'ábla jste, a žádosti otce vašeho chcete činiti.*“ (Jan 8:39.40) A apoštol Pavel v souladu s tím psal, že „*ne ten jest [pravý] Žid, kterýž jest zjevně [Židem]; aniž to jest [pravé] obřezání, kteréž bývá zjevně na těle; ale ten jest [pravý] Žid, kterýžto vnitř jest Židem, [a to jest pravé] obřezání, [kteréž jest] srdečné v duchu.*“ (Řím. 2:28-29) To vše tedy bořilo představy Židů o nich samotných a koneckonců i o Pánu Bohu, protože o Mesiáši všichni věděli, že ho pošle Hospodin sám. A tak onu zvěst o kříži se všemi jejími logickými důsledky nemohli překousnout a pohoršovala je.

To je tedy jádro problému, a je univerzální, vztahuje se na všechny lidi, ne jen na Židy prvního století. Evangelium o kříži Kristově, když mu rozumíme a chápeme všechny jeho důsledky, ničí naše představy o nás samotných a o Pánu Bohu, a proto pohoršuje. Co se týče nás samých, evangelium pohoršuje nejvíc proto, že naprosto boří naši samospravedlnost. Každý přirozený člověk si o sobě myslí, že je v zásadě dobrý. Ano, víme, že nejsme dokonalí, máme svoje chyby, ale každý sám sebe vnímá jako dobrého člověka. A všichni dokážeme poukázat na někoho mnohem horšího než my, a tak se ve svém sebenazírání utvrdit. Proto si také přirozeně myslíme, že je-li nějaký Pán Bůh, tak nás určitě pustí do nebe, protože jsme se podle možností snažili žít morálním životem a byli jsme hodní na své blízké. A dokonce když i nějak uznáváme, že jsme hříšníci, tak si stejně v skrytu myslíme, že to s námi není přeci jen tak špatné, a že Pán Bůh jistě přimhouří oči. Pořád se tak spoléháme na něco, co je v nás, že nás to Pánu Bohu doporučí, a že my sami ze sebe minimálně v části způsobíme svou záchranu, nebo se na ní budeme podílet.

Když ale pochopíme, proč Pán Ježíš přišel, tato představa o nás samých se nám jednoduše rozpadne. Jak jsme již četli, „*Kristus Ježíš přišel na svět, aby hříšné spasil.*“ (1. Tim. 1:15). A hned za to apoštol doplnil „*z nichžto já první jsem.*“ Pavel se z toho nevyjímal, ba naopak. Pán Ježíš přišel na svět spasit hříšné, protože všichni hříšníci jdou do pekla a nemohou ze sebe učinit nic, aby z něj unikli. Kdyby člověk mohl něco udělat pro svou spásu, kdyby mohl dosáhnout Božího přijetí sám ze sebe, pak by byla Kristova smrt zbytečná. „*Nebo jestližeť jest z Zákona spravedlnost, tedyť jest Kristus nadarmo umřel.*“ (Gal. 2:21) Spravedlnost ze Zákona zjednodušeně znamená ospravedlnění na základě dobrých skutků, morálního života. Tento verš tedy v jádru říká, že jestli je možné dostat se do nebe na základě toho, co dobrého děláme (a pod pojmem dobré rozumíme „dobré podle nás, v našich očích“), pak Kristus vůbec nemusel umírat na kříži.

Samotná skutečnost, že Pán Ježíš na kříži umíral, tedy dokazuje, že není možné, abychom si

sami zasloužili jít do nebe. Krista poslal sám Pán Bůh, a Ten nečiní nikdy nic nadarmo. Proč by Kristus podstupoval to všechno trápení a smrt, kdyby to nebylo pro spásu bezpodmínečně nutné? Člověk tedy sám ze sebe před Pánem Bohem neobstojí a zůstane-li mimo Krista, musí do pekla. Není zde rozdílu. A jestliže v tomto mezi lidmi není rozdílu, tak jsou všichni lidé na stejné úrovni. Ano, hodní, laskaví, morální lidé se v jádru, ve své podstatě neodlišují od všemožných zločinců a darebáků. Ne že by nebylo, co se týče lidského života o mnoho lepší žít slušně než jako zločinec, ale z hlediska věčnosti slušný život nepomůže, protože ani ten nejlepší člověk není bez hříchu.

A nejen to, každý z nás jsme přirozeně *plní* hříchu. Jelikož dokonale svatý Bůh má dokonale svaté standardy, které nikdo z nás nemůže naplnit, jsme na tom přirozeně všichni stejně špatně. To vyplývá z evangelia o kříži. Apoštol Pavel to jasně vnímal, když psal Titovi: „*Byliť jsme zajisté i my někdy [dříve] nesmyslní [pošetilí], tvrdošijní, bloudící, sloužící žádostem a rozkošem rozličným, v zlosti a v závisti bydlíce, ohyzdní, vespolek se nenávidíce.*“ (Tt. 3:3) To je přirozený stav nás všech. Tato pravda přirozeně uráží a pohoršuje, protože všichni si zakládáme na tom, že jsme v podstatě dobří. Všichni známe někoho, kdo je horší než my, a nechce se nám uznat, že jsme na tom vlastně stejně. Židé, o nichž jsme mluvili, si o sobě mysleli, že jsou lepší, než pohané, ale evangelium jim tuto představu rozbíjelo. S námi to ovšem není jinak – myslíme si, že jsme dobří, že jsme lepší než ti či oni, a zakládáme si na tom; a i nám tuto představu evangelium ničí. Proto kříž pohoršuje dnes stejně jako kdysi.

A za druhé evangelium ničí naše představy o Pánu Bohu. Většina Židů prvního století si o Hospodinu myslela, že je nechá jít do nebe jednoduše na základě toho, že jsou Židé, že jsou obřezaní. Smýšleli o Hospodinu příliš lidsky, příliš si Ho představovali podle sebe. To, že musí činit pokání a přicházet k Němu jen skrze Mesiáše, skrze Krista, je ani nenapadlo. A evangelium o kříži tuto jejich představu o Pánu Bohu bouralo. A stejně tak tomu je i dnes. Mnozí si představují, že jestli Pán Bůh je, tak nakonec stejně jistě přimhouří oči, že sníží laťku pro vstup do nebe, že nenechá jít do pekla „dobré lidi“, byť třeba nevěřící. A uráží je to, že i takové šlechetné lidi jako Gándhí, dalajláma, sir Nicolas Winton a jim podobné by měl Hospodin poslat do pekla pro jejich nevíru v Krista, což ovšem jasně vyplývá ze zvěsti kříže. I ten nejlepší člověk je pořád hříšník, zasluhující odsouzení, a zachránit ho může jen Kristus a víra v Něj. Zmínění lidé ovšem nesložili svou naději jen v Krista, a jak jsme již řekli, skrze své dobré skutky nikdo nemůže dojít nebeského království.

Takového Boha, dokonale svatého, který nemůže ve své absolutní spravedlnosti přehlédnout sebemenší hřích, však neznovuzrození lidé nechtějí. Chtějí raději Boha podle obrazu svého, který stejně jako oni přimhouří oči vůči všem jejich „chybám“ a „nedokonalostem“, jak by to nazvali. Pán Bůh v 50. Žalmu takovým říká: „*Měl-liž jsi ty se domnívati, že já tobě podobný budu? [Nýbrž] trestati tě budu, a představím' [to] před oči tvé.*“ Pán Bůh se nebude přizpůsobovat hříšnému

člověku. Jenže svrchovaného Boha, který má vše ve svých rukou a vše činí podle dobře libé vůle své, jak chce on sám, a ne jak by se líbilo člověku, takového Boha lidé nechtějí. Evangelium o kříži nám ovšem takového Boha předkládá a maří tedy představy, které si lidé o něm v temnosti své myslí dělají. A samozřejmě, nikdo nenese lehce, když se mu narušují jeho představy, a proto ta přirozená negativní reakce.

Vidíme tedy, že přirozeného člověka evangelium o kříži pohoršuje. Neměli bychom ale zapomenout na již zmíněný verš z 1. Korintským 1:23-24: „*Myť pak kážeme Krista ukřižovaného, Židům zajisté pohoršení, a Řekům bláznovství, ale povolaným, i Židům i Řekům, Krista, Boží moc a Boží moudrost.*“ Ano, Židy kříž pohoršuje a Řekům je bláznovstvím, ale těm, které zasáhne Duch Svátý, se tato pohoršující zvěst stane moudrostí Boží. Ten, který se dříve nemohl smířit s tím, že by i pro něj, morálního člověka, nemělo být jiné cesty do nebe než víry v Krista, ten, když skrze působení Ducha skutečně pozná velikost a hrůzu svého hříchu, najednou v té zvěsti nalézá radost a pokoj, a stává se mu moudrostí.

Jestliže uvidíme svůj hřích takový, jak jej vidí Pán Bůh, pak nám bude jasné, že nemáme nejmenší šanci obstát na Jeho spravedlivém soudu. A jak je pak krásné slyšet, že na Božím soudu jistě obstojí ten, který se vírou spolehne jen na Krista, který naplnil Boží spravedlnost místo něj a nabízí mu ji zdarma skrze evangelium! Pak se evangelium stává skutečně dobrou zprávou, a moudrostí Boží. Ano, je vskutku moudrost Boží, že spasení hříšníků nezávisí ani v nejmenším na tom, co činí oni, ale jen a jen na tom, co pro ně učinil Pán Ježíš. Ale samospravedlivý člověk, co si zakládá na svých dobrých skutcích, toto nechce vidět, a proto se nad touto zvěstí uráží.

Pán Ježíš řekl: „*Blahoslavený jest, kdož by se na mně nezhoršil [nepohoršil].*“ (Lk. 7:23) Vskutku, je blahoslavené, šťastné nepohoršovat se nad osobou, dílem a křížem Kristovým. Jestliže chceme uniknout věčné zkáze a být spaseni, musíme se před Ním pokořit. Uznat svou bídu, svůj hřích, to, že nemůžeme obstát sami v sobě – a následně pohlédnout ve víře ke Kristu, s plným doufáním, že podle Jeho zaslíbení v Něm nalezneme všechno potřebné. Kristus dal jasné zaslíbení: „*Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť pak i umřel, živ bude. A každý, kdož jest živ, a věří ve mne, neumřet na věky.*“ (Jan 11:25-26) Jestliže se neurazíme, nepohoršíme nad Ním a nad tím, co jasně vyplývá ze zvěsti o kříži, ale uvěříme v Něj, nezahyneme, ale obdržíme život věčný. Tato slova jsou věrná a pravá. To, co musíme, je vzít Krista za slovo a učinit, co říká – a tak najdeme život a pokoj, a to právě v oné pohoršující zvěsti kříže. Tak nečekejme. „*Nyní [jest] čas příhodný, aj, nyní dnové spasení.*“ (2. Kor. 6:2) Amen i amen.